

Unitárius Jövendő

Egyháztársadalmi, hitéleti és missziói célokat szolgáló lap.

Felelős szerkesztő: KOVÁCS LAJOS brassói lelkész-esperes.

Megjelenik minden hónapban. Előfizetési ára Romániában évi 150 lej. Magyarországon évi 5 Pengő. Más országokban ennek megfelelő összeg

Husvét után.

Husvét ünnepe különösen alkalmas az unitárius hitfelfogás ismertetésére és erősítésére. Ilyenkor a szokottnál nagyobb számú hallgatóság jelenik meg a templomban, akik ünnepi hangulattal várják az igehirdetést. A közelebbi husvét alkalmával is a világháborús helyzet borzalmainak a rajzolása helyett a husvét igazi jelentőségére igyekeztünk reámutatni, nem mulasztva el a figyelmet felhívni arra, hogy a husvét az unitárius ember számára mást jelent, mint a többi keresztény egyházak tagjai számára. A különböző keresztény egyházak hitvallásában egyebek között a Krisztus testi feltámadása is fontos helyet foglal el, amit sokan az igehirdetésben feltűnően hangsúlyoznak, sőt bizonyítani próbálnak. Azok, akik szeretnek elgondolkozni azon, amit hallanak, kételkedve, hitükben megzavarva, fejüket rázva fogadják az ilyen dolgokat. Az unitárius hitfelfogás semmi olyant nem tanít, ami az élet és természet törvényeivel, a józan gondolkozással ellentétben áll, így nem tanítja Jézus testi feltámadását se. Ezért tartják az unitárius egyház szervezetén kívül álló emberek közül is igen sokan az unitárius vallást a legigazabb és legtisztább, legérthetőbb és legtermészetesebb vallásnak.

Az unitárius hitfelfogás husvét történetében is magasabb értelmet lát, amely hitvilágával teljes összhangban van. Az unitárius prédikátornak pedig aligha lehet szentebb feladata, mint erre a magasabb értelemre minden lehető alkalommal úgy mutatni rá, hogy azáltal a hallgatókat a hit igazságában és tisztaságában erősítse s az azzal kapcsolatban álló egyházszeretetet növelje; hogy indítást adjon annak a meggyőződésnek a megújítására, felfrissítésére, hogy az unitárius embert egyházától és vallásától semmi el nem tántoríthatja és el nem szakíthatja, mert az ő hite világos és igaz. Aki az igazságot nem becsüli meg, aki attól könnyen eltér, az könnyelmű módon elhomályosítja magában az emberi öntudatot, eldobja

magától a legdrágább kincset, mivel Isten felékesítette; érdemtelenné teszi magát arra a lelki adományra, amely az öntudatos gondolkodásban s általában a gondolkozó erőben az összes teremtmények között egyedül neki, az embernek a kiváltsága.

Pál apostol pl. feltételes módon beszél, hogy célja érdekében nagyobb jelentőséget adjon szavainak, amidőn azt mondja: „Hogyha a Krisztus fel nem támadott, akkor hiábavaló a mi prédikálásunk, de hiábavaló a ti hitetek is.” Az öntudatosan gondolkozó unitárius ember az apostolnak e kijelentésében és figyelmeztetésében is a magasabb értelmet keresi, a mélyebb jelentőséget látja s ezért feltétel nélkül, határozottan, minden kétséget kizárólag mondja, hogy Jézus testben nem támadott fel; s akik a régies felfogáshoz való ragaszkodással még ma is ezt hirdetik, azok nem értékelik az idők folyamán messze előrehaladt hitfelfogás tisztaságának, a józan észnek és gondolkozó erőnek szent jogait. Egy kiváló unitárius prédikátor bizonyára nem ok nélkül kérdezi: „Miként lenne lehetséges egy látható és kézrel fogható fizikai feltámadás? . . . Avayy isten bölcsesség lenne-e az, amely több ezer év folyamán csak egyetlenegy ily eseményt, csupán egyet mutatna fel?”

A husvét jelentősége tehát legjobb meggyőződésünk szerint nem a testi feltámadásban rejlik, hanem abban a magasabb felfogásban, hogy Jézusnak halála után nemsokára feltámadott a szelleme, amely hivatásuk tudatára ébresztette a magukra hagyott tanítványokat és átjárta még sokaknak a lelkét; feltámadott és megújult életének a hatása, amely mind többeket állított követői sorába; példaadása mind dicsőbb fényben kezdett ragyogni s mind többeket vonzott magához; szeretetének és jóságának ereje mind többek lelkében kezdte éreztetni csodálatos hatalmát; Istenben való hite és bizalma lelkesítőleg hatott azokra, akik foglalkoztak vele; az igazság végső győzelmében való rendíthetetlen hitét, melytől lelke egészen át volt hatva, a történelem számtalan pél-

dája igazolja; életigazság maradt a tanítása: „*Ne féljete azoktól, akik a testet ölik meg, mert a lelket meg nem ölhetik*”; meggyőződése mellett való szilárd megállása és eszméiért való bátor önfeláldozása a nagy, a tiszta, a bizonyosságtevő léleknek felülmulhatatlan példája, s így tovább. Ha valakire, reá igazán talál a késő kor költőjének gyönyörűen megfogalmazott mély értelmű mondása: „*Nem hal meg az, ki milliókra költi dus élte kincsét, ámbár napja mul, hanem lerázván, ami benne földi, egy éltető eszmévé finomul*”.

Jézus éltető eszme lett és marad örökre. Ebben van feltámadásának igazi jelentősége.

Ha nem így volna, ha nem így éreznők, akkor csakugyan hiábavaló a mi prédikálásunk, mert nincs felvilágosító és meggyőző erő benne; nem indít öntudatos gondolkodásra, nem tárja fel a tiszta világosságot, nem vezet igazságra; nem oltja belénk az, a tudatot, hogy *eszményeinkhez és meggyőződésünkhez, szép és igaz vallásunkhoz akárhol vagyunk, akármilyen foglalkozási körben élünk, akármilyen társadalmi osztályhoz tartozunk: — életünk árán is ragaszkodnunk kell s alkalmas és alkalmatlan időben mindenkinek hirdetnünk azt!*

De hiábavaló a mi hitünk is, ha nem ilyen alapon nyugszik, mert gyöngé, erőtelen és bizonytalan. Ha még mindig talál reánk is a hagyományos mondás, amit az egyházi hovatarlózandóságra nézve olyan sokszor lehet hallani a különböző felekezeti emberek között, hogy azért vagyunk ilyen, vagy olyan vallásnak, mert annak születünk, de magunk az unitárius hitfelfogás cáfolhatatlan igazságáról mélyen meggyőződve nem vagyunk, akkor még kisebb megpróbáltatás idején sem tudunk hitünk mellett szilárdan megállni, kitartani, az egyházért áldozatot hozni; akkor könnyen megtörténhetik, hogy a legnagyobb szükség pillanataiban sokan magára hagyják az egyházat, mert meggyengülni engedik magukban a hit erejét, elhomályosulni a megismert igazságot; az ilyen hitnek nincs bizonyosságtevő ereje, csak szavai vannak, de tettei nincsenek; az ilyen hit nem igazi hit, öntudatlan és így hiábavaló.

Ha most, husvét történetének a megújulásával, és elmúltával, ezt a jelentőséget megértjük és átérezzük, akkor a Krisztus lelke feltámadott bennünk, szelleme él és munkálkodik közöttünk. Ha életünkkel és tetteinkkel bizonyítani tudjuk, hogy értjük vallásunkat s annak igazságát és szépségét mindenképp fölé helyezzük; ha nemcsak ragaszkodunk a hithez, hanem annak külsőleg is kifejezést adunk, — akkor nem hiábavaló a mi prédikálásunk és nem hiábavaló a mi hitünk, mert annak élete van. Akkor husvét ünnepe nem testi feltámadásról beszél nekünk, ami ellentétben áll az ismert tényekkel és a józan gondolkodással, hanem a lélek, a szellem, az eszme és igazság győzelmét hirdeti, ami erőt ad, megnyug-

tat s a háboru aggodalmi között is vezet a jobb és szebb jövő felé.

Oh bár ezzel az érzéssel tudnók várni mindig és ünnepegni a husvétot s elmúltával annak biztató hatása kísérne az élet utain.

Kovács Lajos.

Építsük ki egyházi életünket!

— Folytatás. — 3.

Egyházunk életében a dolgok és az események menete nagyon sok tekintetben érzi a 2-ik főgondnoki állás be nem töltésének a hiányát. Azok, akik valamelyes betekintést szerezhettünk egyházunk jelenlegi élete irányításának és vezetésének nagy felelősséggel járó terhes munkájába, mélységes tisztelettel tudunk dr. Gál Miklós főgondnok urra tekinteni és őszinte hálát érzünk az isteni gondviselés iránt, hogy ő itt van közöttünk és vállalta az egyházkormányzás nagy munkáját. De kívánhatja-e egyházunk továbbra is egyetlen embertől azt, hogy a mai körülmények között az egyházkormányzási munkát és felelősséget egyedül végezze és vállalja? Vagy olyan szegények lettünk, hogy nem tudunk munkatársat állítani a főgondnok ur mellé? Ezt aligha hiané el bárki is közülünk és meddő kísérlet lenne bárki részéről is, hogy erről az unitárius közvéleményt meggyőzze. Egyházunk érdekei követelik a 2-ik főgondnoki állásnak megfelelő személlyel való haladéktalan betöltését.

Ugyancsak a jelenlegi egyházkormányzásunkban észlelt hiányok vetik fel azt a kérdést is, hogy a jelenlegi vezetőség miért nem gondoskodott az egyházi elnök helyetteséről. Abból a tényből kiindulva, hogy eddig nem adódtak olyan körülmények, amikor az egyházi elnök akadályozva lett volna hivatali munkája teljesítésében, tehát nem volt szükség a helyettesítésére, hctorság és rövidlátás volna azt állítani, hogy a jövőben sem lesz szükség, tehát nem sürgős a gondoskodás.

A múltban ezt a tisztséget és munkakört az egyházi főjegyző töltötte be. Aki ismeri azt a hatáskört, melyet egyházi törvényeink a főjegyző részére az egyház kormányzását és közigazgatását illetőleg meghatároznak, az előtt aligana közömbös, hogy ez az állás be van-e töltve, illetve annak ellátásával meg van-e bízva valaki.

A legutóbbi E. K. T. T. üléséről az egyházi pénztárnok vett fel jegyzőkönyvet, aki világi ember. Ez tudomásom szerint nem fordult elő a történelem folyamán.

Az utóbbi időben többször hallunk egyházközigazgatásunkkal kapcsolatosan az Elnöki Tanácsról. Ilyen egyházi hatóságot az érvényben levő szervezeti törvény nem ismer. Az utóbbi 2 évtized alatt azonban a gyakorlatban találkozunk vele. Az E. K. T. által készített új törvényjavaslat már felöleli és

meghatározza összetételét és hatáskörét. Korábban az Elnöki Tanács tagjai voltak: a püspök, a főgondnokok, az egyházi főjegyző és az egyházi referens, kiegészítve szükség szerint az elintézendő kérdés szakreferensével vagy szakértőjével; hatásköre pedig az E. K. T. egyik ülésétől a másikig elnyúló időközben az E. K. T. hatásköre alá tartozó, halasztást nem tűrő ügyekben való intézkedés volt. A gyakorlat megmutatta ezekben az időkben az Elnöki Tanács fontosságát és szükségességét. Azért is szükségesnek tartjuk egyházi szervezetünk kiépítését, hogy legalább az Elnöki Tanács ne legyen kénytelen csonkán vezetni és intézni egyházunk ügyeit ezekben a nehéz időkben.

Egyházunk többi tisztviselői közül, különösen az egyházi közigazgatást tekintve, igen nagy felelősséggel járó hatáskört tölt be az egyházi titkár vagy referens. Az ő vállaira nehezedik az egyházi közigazgatásnak nemcsak szellemi, de technikai munkájának az irányítása is. Valamikor a püspöki titkári teendők ellátása is az ő hatáskörébe tartozott. (L. a szervezeti törvény 255—273 §) A szétválasztásra az első lépések 1917-ben történtek. Akkor a kísérlet nem járt sikerrel; a kérdés még nem nyert törvényesítést, pedig a gyakorlatban már 1919 óta szét van választva. Minderre, ha csak érintve is, azért hivatkozom, hogy mindnyájunk előtt tisztán álljon az a tény, hogy egyházunknak az utolsó négy évtized alatt állandóan növekedő adminisztrációs munkájának a követelménye a gyakorlatban miként törte át a törvény korlátait és kényszerítette alkalmazkodásra az egyházat. Egyházunk jelenlegi helyzetében átmeneti megoldásként az egyházi titkári teendők végzésével ideiglenesen a tordai lelkész van megbízva. Mi e helyen is elismeréssel vagyunk tordai lelkész afiával szemben, aki e terhes munkát végzi. Azonban az egyházi titkári állás jelenlegi formájában sokáig fenn nem állhat. A lelkészi állás már maga is a jelenlegi viszonyok között az ember egész munkaerejét igénybe veszi. Az egyházi titkári állás munkaköre is egy ember szellemi erejét és idejét egészen igényli. Éppen ezért ennek a kérdésnek jelenlegi megoldása nem szolgálja és szolgálhatja az egyház érdekeit. Az egyházi titkári állás, mint mellékfoglalkozás, nem kezelhető, de nem lehet azzá súlyosítani a lelkészi állást sem. Egyházi érdek tehát, hogy ez a kérdés minél hamarabb végleges megoldást nyerjen.

Tudomásunk szerint az egyházi pénztárnoki, valamint az irodavezetői állás alkalmas munkakörökkel van betöltve, ami minden bizonnyal az egyház közigazgatási munkáját sok tekintetben megkönnyíti. Azonban itt is, mint egyházunk minden más kérdésében a megoldás csak ideiglenes. Az örök refrén itt is felcsendül: „Építsük ki egyházi életünket.”

Egyházunk életében mindig fontos szerepe volt az egyházi bíróságoknak. Meggyőződésem szerint az egyházi fegyelem kárára történik, ha az szervezeti

törvényben meghatározott fegyelmi és közigazgatási bíróság megszervezése további halogatást szenved.

Hasonló a helyzet az állandó bizottságokra nézve is. Ezeknek a múltban az volt a feladata, hogy szakvéleményezést igénylő ügyekben rendelkezésre álljanak az E. K. Tanácsnak és szükség esetén még önálló indítványokat is terjeszthettek elő. Ezekre a bizottságokra ma ép olyan szükség van, mint volt a múltban. A legutóbbi E. K. T. T. gyűlése is, mely részben hivatva lett volna a rendes évi főtanácsi gyűlést pótolni, a tárgyalások során nagyon nélkülözötte ezeknek a bizottságoknak szakszerű jelentéseit és a jövőre vonatkozó iránymutatását. Ez volt az oka annak, hogy akik a gyűlésen jelen voltak, alig nyerhettek bepillantást az egyház gazdasági, pénzügyi, nevelési és missziói, különösen pedig a Nyugdíjintézet ügyeibe. Nem tagadható, hogy voltak, akik a legjobb akarattal és szorgalommal igyekeztek előterjesztett jelentéseikben (pl. Adorján G.: A Bors hagyaték) a valóságnak megfelelő helyzetet előtárni, de mindeniknél hiányzott a szakbizottságok előzetes felülvizsgálása és megjegyzésekkel való ellátása. Így csak mint egyéni szemzőgből összeállított és előterjesztett jelentéseket vehette a gyűlés figyelembe és fogadhatta el.

Különösen érezhető a Nyugdíjbizottság munkájának a hiánya. Azelőtt egyházi életünk egyik legfontosabb kérdése volt a Nyugdíjintézet. Ma nem tudunk róla semmit. Pedig ezt illetőleg történtek fontos és az egyházi tisztviselői kart anyagilag is érintő intézkedések. Azonban hogy a tisztviselői kar által megajánlott (vagy hallgatólagosan belenyugodott) 50%-kal felemelt díjak a nyugdíjasok között hogyan, milyen kulcs szerint osztattak fel, arról nincs tudomása az egyházi tisztviselői karnak s még kevésbé az unitárius közvéleménynek s lehet, hogy még maguknak a nyugdíjasoknak se. A többi magyar egyházak már régen megszervezték ezeket a bizottságokat és beindították működésüket.

Akik valamennyire ismerik a legfőbb kormányzó és végrehajtói szervünknek a jogtörténeti fejlődését, bizonyára megértik azoknak aggodalmait, akik egyházunk féltő szeretetétől indítva sürgetik az ideiglenes állapot megszüntetését és nem fognak jóakaratu szándékaikban a „kákán is csomókeresést” látni. Nem vádolhatók tehát azok, akik egyházunk sorsa és jövője felett aggódva, a jelenlegi helyzetből adódott súlyos problémák megoldása felett töprengnek, azzal, hogy bizonyos ködszerű fátyol takarja el szemük elől a való helyzetet. Fel kell tételeznünk mindenkiről, aki ehhez a kérdéshez hozzászól, hogy éppen úgy látja az akadályokat, a nehézségeket, mint bárki más. Az egyházi élet kiépítését azért sürgetjük, hogy az Elnöki Tanács, mint kormányzó és végrehajtói szerv, az E. K. T. mellett halasztást nem tűrő ügyekben intézkedési felhatalmazást és végrehajtói jogot nyerjen az egyházi élet irányításában és kormányzásában, még azon esetben is, ha a szokásos évi E. Főtanácsi gyűlések nem lennének megtarthatók, magán hordozza a választások útján ráruházott jognál fogva az unitárius közbizalomnak helybenhagyását.

(Folyt. köv.)

Máthé Sándor

Legközelebbi teendőink egyházi életünk jövő biztosítására.

Korábbi cikkemben egyházszervezetünk kiépítésével kapcsolatosan általánosságban foglalkoztam. Vonatkozó megnyilatkozások, személyes beszélgetések azt mutatják, hogy a kérdésekkel részleteiben is foglalkoznunk kell; tetté kell váltani az elmélkedéseket. Dr. Gál Miklós főgondnok urral való személyes beszélgetésem alapján azt láttam, hogy tordai központunk lelkiismeretesen dolgozik, sokat tesz egyházszervezetünk kiépítésére, meglevő értékeink megtartására. A nehézségeket ott is látják, igyekeznek áthidalni s minden munkakészséget, segítséget szívesen fogadnak. Teljes mértékben bizva vezetőinkben, legyünk segítségükre legalább annyiban, hogy oly kérdések megoldására, melyhez az egyetemesség segítsége szükséges, kivihető javaslatokkal szolgálunk.

Az Unitárius Jövendő az egyetlen lap, melyben az alábbi kérdést fel lehet vetni. Meg vagyok győződve, hogy a megbeszélések eredményének alkalmazásánál egyházunk vezetősége és a lap szép sikereket érhet el. Az *utánpótlás kérdéséről van szó*. Sokan oly véleményeket hangoztatnak, hogy ily irányban ma idő- és munkapazarlás dolgozni, mert az új Európa kialakulása küszöbön van és a kérdések önmaguktól fognak megoldódni. A természet-tudományok a semmiből való keletkezésnek ellentmondanak. Mindenki a saját életéből is tudja, hogy mindenért meg kell dolgozni. Azt is mondják, hogy az utánpótlás kérdése nemcsak bennünket, hanem minden kisebbségi egyházat érint és azt egyetemlegesen fogják megoldani. Erre sem szabad várni, mert a mi munkánkat akkor sem fogják mások elvégezni. A kérdést csak anyagi áldozatok hozásával lehet megoldani, tehát jobb ezt mennél hamarabb megkezdeni, már csak a tőkegyűjtés elve alapján is.

Első lépés volna, hogy a jelen cikk minden olvasója, unitárius iskoláink vezetői és ellenőrzői, egyházközségeink lelkészei, gondnokai s szülők mindennapi gondjaikat félretéve tehetségkutatókká válnak. Seregszemlét tartanak környezetükben s ha a 4-7 osztályosok közt olyan fiukat vagy lányokat találunk, kiknek tovább taníttatása érdemes, azokat feljegyzik. Majd tanulmányozzák a gyerekek környezetét, családi és anyagi viszonyát s igyekeznek megállapítani, hogy a szülők vagy rokonság együttes ereje vagy a falu, egyházközség nem volna-e képes az ifjút taníttatni. A taníttatás alatt gazdasági, ipari kereskedelmi vagy középiskolai továbbképzést értek. Ennek a kiválasztásnak és egyházi utánpótlásról való gondoskodásnak az kell legyen a célja, hogy földmivelő néptünk és gazdatársadalmunk színvonala emelkedjék. Értelmes gazdára az új Európában nagyobb szükség lesz, mint a multban volt valaha.

Amennyiben az értéket felfedezte valaki és úgy látszik, hogy a szűkebb környezetben nem található meg az anyagi eszközök, akkor a közösség se-

gítségét kell igénybe venni. Sokszor már az is elégséges, ha a mester megtalálja a tanulni vágyó tanítványt. Jó iparosoktól Brassóban gyakran hallom, hogy nem tudnak inast kapni. Más esetben az iparos hajlandó ruházni és élelmezni inasát, de nem tud lakást adni. Mindezek elhárítható akadályok. Városi egyházközségeink megfizethetetlen szolgálatot tehetnek ez uton a falunak, viszont hálára kötelezett értékes iparos osztállyal bővül városban a hivek tábora. Az értelmiségi pályákra kiválasztott ifjuság továbbképzésére unitárius felekezeti középiskoláink nincsenek. Más felekezeti középiskoláinkban azonban elhelyezhetők volnának az unitárius fiúk és lányok. Természetesen, nem szabad csak a papok és tanítók utánpótlására gondolni; orvosokra, ügyvédekre, mérnökökre is szüksége volna az unitárius társadalomnak. Elképzelésem e tekintetben az volna, hogy városi egyházközségeink a nőszövetségek útján anyagi tehetségüknek megfelelő számú tanuló ifju napi élelmezését biztosítsanak. Biztos vagyok benne, hogy még a mai szűk lakásviszonyok közt is meg lehetne oldani a lakáskérdést is. Körülbelül 40.000-en vagyunk unitáriusok Romániában. Nagyon szomorú volna, ha közösségi erőnkre támaszkodva nem tudnánk 30-40 fiút és leányt taníttatni 18-20 középiskolában, ipari, kereskedelmi és gazdasági továbbképzésre. Azokon kívül, kiket szüleik taníttatnak. Az ipari, kereskedelmi és gazdasági kiképzésnél, csak az első év, a ruha jelentene nehézséget, mert a második évtől kezdve a tanuló munkájának értéke már nagyobb, mint a létfenntartására fordítandó összeg. A 20 középiskolás fiú és lányból kitelne az az utánpótlás, a mit társadalmunk természetesen fejlődő szükséglete kíván, vagyis évenként egy-két pap és tanító, a többet pedig a közösség segítsége által emelkedvén ki osztályából annak igazi vezetője és nem elnyomója, s kizsákmányolója lesz.

A vonatkozó tervezetésekkal azonban nem szabad sok időt elveszteni. A most következő tanévben már meg kellene kezdeni az első sorozat taníttatását. A főhatóságunk más felekezetek tanítóképzőiben, középiskoláiban vagy az állami iskolákban bizonyára biztosítani tudja a szükséges helyeket. Első sorban meg kell találni a tehetségeket és ezzel párhuzamosan az anyagi fedezetet. Az Unitárius Jövendő az előkészítést szívesen vállalja, vagyis elfogadja a tanulni vágyók jelentkezését és előkészíti az önként nyújtandó segélyek jegyzékét. Az iskolák megválasztásánál a törvényes formák elintézésénél bizon számíthatunk egyházi vezetőségünk támogatására.

Kezdjük ez évben 6 fiú és 4 leány középiskolai taníttatásával és annyi ifju ipari és kereskedelmi kiképzésének megkezdésével, a hány mester és tanítvány jelentkeznek.

Kérünk mennél több erkölcsi és anyagi megnyilatkozást!

Dr. Kerekes István.

Örömmel adjuk közre a fenti életbevágó cikket, amely gyakorlatilag óhajtja szolgálni a jövőt. Komoly megszívlelésre egyházi vezetőségünknek is figyelmébe ajánljuk. Az Unitárius Jövendő már korábban felvetette a lelkeszi és tanítói utánpótlás kérdését s az E. K. T. T. gyűlésén is volt szó róla, de az ügyben eddig ugyyszólva semmi se történt. Két lelkeszi állás már üres s a harmadikkal is számolni kell, esetleg többel is — s nincs kivel betölteni. Kevés felekezeti iskolánk számára nincsenek unitárius tanítóink, több helyről az énekvezér is hiányzik. Rövid idő alatt nagy bajok következhetnek, ha idejében gondoskodás nem történik. A továbbmenő utánpótlás is egyházunk fontos érdeke, mert tanult emberekre, akik vezetők lehetnek; jó, szorgalmas és becsületes iparosokra s kereskedőkre; képzett és másoknak is példát adó, másokra is jó hatást gyakorló gazdákra kétségtelenül szükség van, akik kenyérkereső foglalkozásuk mellett az egyháznak és egyházközségnek is erősségei lehetnek. Az idő és a helyzet sürget, tehát a kiválasztás munkája s ahol szükséges, a segítség megadása haladéktalanul beindítandó. Nem lehet arra várni, hogy a kiválasztott mennyiben teszi méltóvá magát a segítségre, mert ezzel a módszerrel sok jó tehetség elvesz az egyházra nézve s utánpótlás nem történik, ami pedig minden körülmények között csak hasznára válhatik az egyháznak. A kiválasztásra hivatottak felismerő képességében és jóhiszemű eljárásában meg kell bízni.

Az Unitárius Jövendő szívesen ad helyet az erre irányuló hozzászólásoknak. A szervezés munkája első sorban az egyházi vezetőségre vár, de szükség esetén a szervezést és irányítást is vállalja. Szolgálatainkat szívesen ajánljuk fel az egyház érdekében s fölünk telhetőleg minden tekintetben rendelkezésre állunk.

Szerkesztő.

Az összhang.

Egyházi Főhatóságunk a kormány igen helyes intézkedése alapján elrendelte az iskolai énekkarok szervezését. Szép és felemelő gondolatból fakadt intézkedés. Célja az, hogy azok az ifju szívek átérezzék, óhajtják és ápolják mindenben és mindenkor az összhangot. Hogy hivatásuk, pályafutásuk és egész életük olyan összhanghoz legyen hasonló, melynek utolsó akkordja a megdicsőülés. Hogy törekedjenek szüntelenül a valódi, igazi békességre, az igazság és szeretet gyakorlására.

Az összhang eszméje azonban nemcsak a gyermeki lelket kell, hogy az emelkedés áhíthatára, lendületére reábirja, a felnőttek szívének hurjait is rezgésbe kell hozza. Hisz ez a világ amilyen nagy, a benne megnyilvánuló rend és egység épen olyan csodálatos. Alkotó részei izekre, elemekre bontha-

tók s titkainak felismerésében évezredek óta kutatva fáradoz az emberi elme. Szemlélete hol magasba emeli, hol mélységbe zuditja lelkünket, végcéljának meghatározásába pedig még a bölcsek feje is bele-szédül. Érezzük, hogy a végtelennek gondolata a Teremtő iránt való hódoló imádatra indítja. Egész valónkat lebilincseli a beláthatatlan világegyetemben uralkodó összhang s indokolt, hogy a látható és láthatatlan valóságok egyezően zengik az Urunk dicséretét s összhangzó énekben magasztalják szent nevét.

E természeti összhang mása tapasztalható a szellemi és erkölcsi világ életében, az emberi lélek egészséges, ép, fokozatos fejlődésében és befejezett voltában, a tökéletességre való törekvésében, az Istenhez való közeledésében. Mert csak az az ember érzi s tudja igazán, mi az Isten képe s hasonlósága, kinek élete összhangban van a világrenddel, az erkölcsi törvénnyel s a szellemi lét feltételeivel; csak az lehet boldog, kit nem űznek, gyötörnek elérhetetlen vágyak; kinek lelkiismerete tiszta, csendes s egész élete — még ha csak egy kis körben is — fényt és meleget áraszt. Jézus élete, tanai épen páratlanul magasztos összhangban folytak le, hangzottak el, s a szívek hurjain az idők végezetéig boldogítóan rezdül át, mint angyali karok égi himnuszai.

Ám, noha a természeti és szellemerkölcsi lét ez összhangját lelkünk epedve, sóvárogva sejtí, mégis csak mintegy fátyolon át észleli. A visszhang, a másolat, az utánzás csak halvány képe az eredetinek s muló alkotásokkal alig képes az ember megközelíteni az örök eszményt. Bármily elragadóan tükröztetik is vissza Phidias szobrai az arányok révén a formai szépséget, a kellemet, a magasztost; bármennyire hiven fejezi ki a művész vésője, ecsetje a kedélyállapot, a hangulat hullámozását, életét, lelket lehelve mintegy a kőbe: mindamellett érezzük, hogy az eszmét márványban megtestesíteni, avagy az eszmény megdicsőítését vásznon feltüntetni amilyen nagy, épen olyan nehéz feladat. Kevés művész aratott jóléremelt babért.

Annál csodásabb varázserővel hat lelkünkre, kedélyvilágunkra az élő és zenei hang összhangzó szépsége, melyet az áhíthat keltésére és fokozására utólérhetetlenül alkalmas zsolnárköltészetben tapasztalhatunk s melyet már a szent hajdankor választott népe s a klasszicizmus űde, tiszta légkörében élt görög nemzet ismert, méltányolt, élvezett és pártfogolt. Mégis csak Haydn zenereformátori működéséhez fűződik e műalak megalapítása, ki mintegy 120 szebbnél-szebb symhoniájában a [zeneművészetnek megannyi remekét hagyta öröktől az utókornak. Avagy a másik óriása ennek az isteni adománynak: Beethoven, a ki élhetett szelleme alkotásaiban, főképp a symhoniáiban az örömet, keservet, a lázongó indulatot és lecsendesült kedélyt, az ábrándozást és rajongó lelkesedést olyan hiven és természetesen

tolmácsolja, hogy művészi lángelméje előtt a nagy művészek is meghajolnak.

Szálljunk most alá az elérhetetlen eszmék, magasan szárnyaló, merész gondolatok világából a földi ember körébe. Szívünk, lelkünk valódiságra vágyik, energiánk igazi boldogságért küzd s az összhangot nem álom és ábránd képében, de megvalósulva akarom látni. Jó gyermekekkel megáldott családi tűzhelynél, virágzó, hitbuzgó gyülekezet között, reménydús ép növendékek intézeteiben, megelégedett, mivelts társadalomban, békés, boldog emberek fiai közt, itt keresem, itt találok meg, itt élvezem azt az összhangot, amely után lelkem eped, a melyért naponként imádkozom.

Kovács István.

Jeles mondások.

IV.

Olvadás közben megjegyezte NAGY BÉLA unitárius lelkész

AJÁNDÉK.

Xenocratesnek Alexander Magnus ajándékkal küldött 30 talentum aranyat. Xenocrates a követeket meghívta az ő egyszerű ebédjére. Másnap kérdezték a követek: Kinek számolnák át az aranyukat?

Hát nem láttátok a tegnapi ebédemen, hogy nekem ilyen nagy kincsre nincsen szükségem.

Sokratest soha semmi ajándékkal és adománnyal senki meg nem győzhette. (Plutarch.)

Barcsay Domokos anyósának névnapi ajándékkal valami finom vázákat keresett, de kifogyott a pénze. Kérde a kereskedőtől: Nincs ilyen esetleg összetörve? Van. Küldje el . . . Elküldi . . . A legény a folyósón a megbeszélés alapján elejti a ládát. No most mind összetört! Összeszalad a ház. Nézik a kárt! Mi volt benne? Barcsay felsült kiesztelt tervével. A váza darabok egytől-egyik finom selyem papirba voltak pakolva. Barcsay szalad a céghez dühösen. Mit csináltak? Hát kérem csak nem küldheti egy világhírű cég a cserepeket egy olyan nagy urnak rendes pakolás nélkül.

AKARAT.

Az akaratnak jelszava: Győzelem minden áron. (Bárony István.)

Az akaratérő minden testi erőnél fontosabb. (F. W. Foerster.)

Vásároljon az

ELEKES

könyv és
papírüzletben.

Akácvirágzás.

A májusi akácvirágzás a türelem tavasza. Fürtös szépsége, mézes illata a szerelmes szívek muzsikája. (Hock János.)

ALKONY.

Az alkony bizonyos finomabb alkotású lelkek számára, mintha megnövelné a szerelem örömét. (Standhal.)

ALÁZATOSSÁG.

Agatocles, syracuzai fejedelem, egy fazakasnak volt a fia. Asztalára cserép edényeket is rakatott, hogy alacsony származását el ne feledje. (Plutarch.)

ALKALMAS.

Nem mindenki alkalmas mindenre, de mindenki való valamire. (P. Trefan L.)

ALVÁS.

Meggyőződésem szerint az vét a legnagyobb mértékben egészsége és élete ellen, aki nem alszik eleget. A tulsok alvás bár nem egészséges, soha nem lehet oly káros hatású, mint az elégtelen alvás. 8 órai alvás az egészségtan szempontjából feltétlenül helyes. (Dalmady Zoltán)

ANGOL.

Az angolok szórakozásból és rögeszméiktől menekülendők utazni mennek s az utazás alatt betegségük még nagyobb mérvben vesz rajtuk erőt.

(Ponson du Terruil.)

A legokosabb angol is naponként egy órán át örült, megjelenik nála az öngyilkosság démona, mely az ország Istene. (Standhal)

Angliába érve az elmésség és a lángész 25%-ot veszít értékéből. (Standhal)

Semmi sem oly szép, csodálatra méltó, elérkényítő a világon, mint amilyenek az angol tájak. (Standhal)

Biztosítást a legelőnyösebben

az **Első Romániai**

Temetést Biztosító

R. T.-nál (ezelőtt G. SZÁVA és A. SZÁVA)

köthet.

Brassó, Weiss Mihály-u. 35

S Z E M L E.

Dr. Gelei József főgondnok előadásai.

Megemlékeztünk már arról, hogy dr. Gelei József egyetemi tanár, egyházi főgondnok tudományos munkásságára a németországi tudományos körök is felfigyeltek s ennek alapján több német tudományos intézet előadás tartására hívta meg, aminek közlebről eleget tett. Hazatérése után a sepsiszentgyörgyi Unitárius Nőszövetség meghívását fogadta el, mellyel kapcsolatban március 29-én, virágvasárnap délelőtt résztvett az unitárius istentiszteleten és az azt követő évi egyházközségi közgyűlésen, melynek keretében az elhangzott üdvözlésekre válaszolva a cselekvő emberről beszélt, mint igazi értékről. Délután a Nőszövetség által rendezett műsor keretében „A valláserkölcsei élet a nevelés szolgálatában” címen tartott a figyelmet és érdeklődést egészen lebilincselő előadást, hivatkozva németországi tapasztalataira és részletesen kifejtve, hogy *hit nélkül nincs boldogulás*. Másnap a Népművelési Bizottság előadásorozatának a keretében szintén a nevelés kérdésével foglalkozott, szélesebb alapon. A kitűnő előadásokat a nagyszámu közönség szünni nem akaró tapsal és kitörő éjzenzésekkel köszönte meg.

A közgazdasági tudás méltánylása.

Örömmel adunk hírt arról, hogy közgazdasági tudásának és tevékenységének elismerésül és méltánylásul dr. Szent-Iványi Gáborról, a háromszéki unitárius egyházkör érdemes felügyelő gondnokáról a sajtó is nagy lelkesedéssel emlékezik meg. Az Erdélyrészi Gazdasági Tanácsnak és a földművelésügyi minisztérium erdélyrészi kirendeltsége mellett működő véleményező bizottságnak eddig is tagja volt, most a Pénzügyi Központjának a vezetőségébe választották be, ami közgazdasági képességeinek országos viszonylatban való elismerése. Gratulálunk.

Uj esperes.

Dr. Csiki Gábort, a Misszió Ház lelkészét, a Duna-Tiszamenti egyházkör esperesévé választotta.

Unitárius lelkészi konferencia.

Az unitárius lelkészek április 28.—május 3 közötti időben a fővárosban konferenciát tartanak a következő tárgysorozattal:

1. Április 28-án, d. e. 10 órakor ünnepélyes megnyitó istentisztelet, melyen imát mond Erdő János, prédikál Kelemen Imre és megnyitó beszédet tart Ekárt Andor lelkész-köri elnök. Ezt követi

2. Főoszt. József Miklós püspök ur előadása „Hivatal és hivatás” címen.

3. Délután Simén Dániel előadása „Az unitárius lelkész az új világ küszöbén” címmel.

4. Április 29-én, délelőtt dr. Kovács Lajos tart előadást „Az újszövetség mai problémái és az unitarizmus” címen. Ezt követi

5. Dr. Abrudbányai János előadása „Az unitarizmus és a fajelmélet” címen.

6. Április 30-án Erdő János ad elő „Az elemi iskolai vallástani tanterv alapjainak” címen.

7. Dr. Kiss Elek bezáró előadást tart „A konferencia lelki eredményei” címen.

Április 29-én, d. u. 6 órakor Pestszenlőrincen, 30-án d. u. 6 órakor a Misszió Házban, május 2-án d. u. 6 órakor a Zeneművészeti Főiskola kamara-termében műsoros ünnepély lesz, az utóbbit a rádió is közvetíti.

Május 3-án rádióistentisztelet, melyen Rostás Dénes imát mond és Ekárt Andor prédikál.

A meghallgatott szó.

Pálffy István marosludasi gyógyszerész, egyházi tanácsos, aki az Unitárius Jövendőnek eleitől fogva lelkes pártfogója és áldozatkész támogatója, olva ta, hogy a nyomdai költség nagy mértékben emelkedett, ami a lap fenntartása szempontjából is nehézséget jelent. Unitárius hitbuzgósága és áldozatkészsége újabb bizonyítékául a nyomdai költség fedezésére 2000 lej adományt küldött. Husvétnak a tövénben érkezett és őszinte husvét-i örömet okozott. A felhívó szót nemcsak olvasta, hanem meghallgatta, szívére vette és cselekedett. Szolgáljon figyelmeztetésül ez az önkéntes nemes cselekedet azoknak, akik az előfizetési összeggel még mindig hátrálékban vannak s azoknak is, akik a folyó évi előfizetési díjat még nem küldötték meg, mert halogatásukkal a kisebbségi sorsban és megnehezült időben megjelenő egyetlen unitárius lapnak a fenntartását nehezítik; de szolgáljon utmutatásul arra nézve is, hogy a lapot miként támogathatják anyagilag azok, akik azt tehetik, Pálffy István barátunk fogadja szívből jövő hála-köszönetünket.

Az unitarizmus szelleme.

Az unitárius egyház nemcsak rokonszenvezett eleitől fogva a szabadelvű szellemmel, amely Erdélynek történelmi nevet és dicsőséget is szerzett, hanem a szabadelvű szellemnek köszöni létrejövetelet és nehéz időkben fennmaradását is. Viszont az unitarizmus a szabadelvű szellemnek mindig támogatója, sőt zászlóhordozója volt. Az unitarizmus lényege, az abból kiáradó történelmi szellem és az egyház multja ellen vétének azok, akik az ideig-óráig tartó hangulattól vezéreltetve, olyan lépést tesznek és olyan magatartást tanúsítanak, amely az unitarizmus szellemével egyáltalán nincs összhangban.

Nyugdíjba vonuló lelkész.

Arról értesülünk, hogy Balázs András székelyderzsi lelkész, tb. esperes benyújtotta nyugdíjaztatá-

sa iránti kérését. Az egyházra nézve ma szinte pótolhatatlan veszteség a munkamezőről való elvonulás, s még nagyobb a veszteség, ha azt súlyos egyéniségek teszik. Ismerjük a családi fájdalmat, amely szolgatársunknak a lelkére nehezedik s egészségi szempontból való gyengélkedését is, amely a munkától való tartózkodásra inti. Mégis ki kell fejeznünk reményességünket, hogy idővel a fájdalom enyhül s a gyengélkedést javulás váltja fel s így a tekintélyes egyházközség lelkészi állásában még sokáig tudvözölhetjük. Adja Isten, hogy úgy legyen.

Előfizetési tájékoztató.

Tisztelettel kérjük olvasóinkat, hogy az előfizetés díjat az esetleges hátrálékkal együtt, az alább megnevezettekhez mielőbb megküldeni sziveskedjenek:

a) Romániában a szerkesztőség címére;
b) Az erdélyi területen Hadházy Sándor egyházi pénztáros kezéhez, Kolozsvár, Unitárius Kollégium.

c) A Nagyváradon túl levő területen az „Unitárius Iratmisszió” vezetője Ujváry László urhoz Budapest. V. Koháry u. 4. sz.

d) Kolozsvárt az előfizetési díjakat Szabó László tanárjelölt szedi be.

Bizalommal kérjük olvasóinkat, hogy kérésünket figyelembe venni sziveskedjenek.

Szerkesztőség kérése.

Az „Unitárius Jövendő” az egyházi érdekek szem előtt tartása mellett az unitárius gondolkodás és szellem ismertetésére és erősítésére is törekszik. Hirt ad a kisebbségi sorsban élő egyházi életről, de szolgálatot igyekszik tenni a bárhol élő unitáriusoknak és az unitárius ügy iránt érdeklődőknek. A megnehezült életkörülmények között s az ujesztendőben újból igen nagy mértékben emelkedett nyomdai költségek mellett azonban feladatát csak úgy tudja betölteni, ha a szives olvasók a csekély előfizetési díjat előre pontosan befizetik és a hátrálékot gondosan rendezik. Köszönettel vesszük, ha egészen díjmentes fáradozásunkat azzal is méltányolják, hogy a lapra mások figyelmét felhívják, új előfizetőket szereznek s amennyiben tehetik, a lap fenntartásához önkéntes kegyes adománnyal is hozzájárulnak, amit nyugtázni fogunk. A szentírás tanítja, hogy „aki adakozik, annál inkább gazdagodik.”

A lakás- és címváltozás sürgős bejelentését kérjük.

A Közgazdasági Bank R. T.

(volt Brassói Népbank)

értesíti igen tisztelt ügyfeleit, hogy a kölcsönök folyósítását újra megkezdte.

ALAPITVA 1823.

Scherg Vilmos és Társai

R. T.

POSZTÓ ÉS DIVATÁRU GYÁRA

a legfinomabb és leg-tartósabb uri- és női divatszöveteket gyártja.

LERAKATOK:

Brassó, Temesvár, Kolozsvár

Biztosítatok életeteket és vagyonotokat a

Francia Romana

Ált. Bizt. R. T.-nál

Ügynökségek az ország minden fontosabb városában.

Felvilágosítások a biztosítás minden ágában

Brassó, Tehén piac 1.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

Braşov, Str. Dr. Babeş 1 sz.

hova a lappal kapcsolatban minden megkeresés, közlemény és pénzüsszeg küldendő.

Kérjük munkatársainkat, hogy a lapba szánt minden cikket vagy egyéb közleményt a hónap 5-éig sziveskedjenek a szerkesztőségbe juttatni.

Mélt.

Dr. Vitéz László Gyula
törvényi tanács elnöke urunk

Budapest.

VIII. Vellői ut 66/b.

Magyarország